

**Notulen van de bijzondere vergadering van Provinciale Staten
van Noord-Brabant op donderdag 1 oktober 2009**

VASTGESTELD VERSLAG

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	3	
Agenda	5	
Presentielijst	7	
Opening van de vergadering	7	
Installatie nieuwe Commissaris van de Koningin	7	
Sprekers:		
Voorzitter	7,9,15	
Van de Donk	11	
Rüpp	9	
Sluiting van de vergadering	15	
Spreker:		
Voorzitter	15	
Besluit nr. 73/09	16	73/09

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boel, P.D.A.	PvdA	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Paulides-RuitenberĴ, mw. drs. ing. P.A.	CDA	Raamsdonkveer
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Punt, C. (<i>tijdelijk</i>)	Brabantse Partij	Klundert
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg

Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk
Staak, W.R. van der	SP	Sint Oedenrode
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

Mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier

BIJZONDERE VERGADERING VAN
PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT
OP DONDERDAG 1 OKTOBER 2009

Agenda

- I. Opening van de vergadering
- II. Installatie nieuwe Commissaris van de Koningin
- III. Sluiting

BIJZONDERE VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 1 OKTOBER 2009

Plv. voorzitter: drs. W.T. Thuis

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens

Volgens de presentielijst zijn 46 leden aanwezig, te weten:

Van der Doelen, drs. Thuis, Van Zeeland, Dörr, mw. Kerkhof-Mos, mw. Lestrade-Brouwer, ir. Van den Oord, mw. Kamphorst, mw. Van Boxtel, Martens, Wolters, Boel, Ten Harmsen van der Beek, mw. Lavrijssen, Van Schoonhoven, mw. drs. Lamers, ing. Van Lopik, drs. Voeten, mw. Wijnands, Verhoeven, mw. mr. Geeraedts, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Punt, mw. Hosseini-Ghreani, mw. mr. Verschuuren, ing. Vreugdenhil, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Andreas-de Jong, mw.drs. Slegers, Van der Staak, Heijmans, mw. dr. Verstappen, Van der Burgt, Verrijt, drs. Kielenstijn, Wagemakers, Göring, mw. Van Breda, mw. ing. Aarts-van de Loo, Van Vught, drs. Coonen, mw. drs. Prins-Afman, mw. Arts, Smolders, mw. Gounou en Zeegers.

Afwezig zijn 8 leden: Arkes, Erciyas, drs. Hoogeveen, mw. Moonen-Gerrits, Mulders, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, Schouten en Stalknecht.

De voorzitter opent om 19.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Ik heet u allen van harte welkom bij deze bijzondere vergadering van Provinciale Staten waarin wij onze nieuwe Commissaris van de Koningin, de heer Wim van de Donk, zullen installeren als voorzitter van Provinciale Staten. Ik heet dan ook de heer Van de Donk en zijn echtgenote bijzonder welkom, hun dochters Anne en Maud, de ouders van de heer Van de Donk, fijn dat u dit kunt meemaken, en alle overige familieleden, vrienden en genodigden van de heer Van de Donk. Welkom aan de oud-commissarissen, mevrouw Maij-Weggen, de heer Van Agt en de heer Houben, de commissarissen van de andere provincies, de burgemeesters van de Brabantse gemeenten en alle andere genodigden

bij deze bijzondere bijeenkomst hier aanwezig. De minister van Justitie dr. Hirsch Ballin zal bij de receptie aanwezig zijn. Zijn echtgenote Pauline is al wel aanwezig en ik heet haar ook van harte welkom.

Geachte mijnheer Van de Donk. Juli jongstleden tekende Hare Majesteit de Koningin de officiële benoeming van u tot Commissaris van de Koningin in Noord Brabant. De belangrijkste stap die hieraan vooraf ging was die van uzelf. De beslissing om u beschikbaar te stellen voor dit ambt. Uw beroepsleven tot dan toe kenmerkte zich door veel noeste wetenschappelijke arbeid aan de toentertijd geheten Katholieke Universiteit Tilburg, inmiddels Universiteit van Tilburg genoemd, bij de vakgroep staatsrecht, bestuursrecht en bestuurskunde. In 2000 werd u daar gewoon hoogleraar bestuurskunde. Het

openbaar bestuur was uw wetenschappelijke passie. In 2003 maakt u de overstap naar de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid waarvan u in 2004 voorzitter werd. Daar kwamen uw wetenschappelijke interesse, uw maatschappelijke betrokkenheid en uw passie voor het functioneren van de overheid op een andere manier samen. U was echter geen wereldvreemde wetenschapper, wat soms als stereotype voor een hoogleraar gebruikt wordt. Politiek-bestuurlijk-maatschappelijk was u zeer actief. Dat varieerde in een brede scoop. Ik noem slechts enkele activiteiten, van vice-voorzitter van het parochiebestuur de Vlaspit in Tilburg, studietoelagen voor het CDA, lid van de raad van toezicht van het ROC Midden Brabant en het Midden Brabant College tot lid van landelijke adviescommissies.

U gaat nu uw levensbagage aanvullen met politiek-bestuurlijke ervaring in de meest boeiende provincie van Nederland: “Waar het licht nog brandt” om Guus Meeuwis aan te halen. Philips mag zich dan langzamerhand met haar gloeilampen uit Brabant aan het terugtrekken zijn, uw licht zal de komende jaren hier schijnen en zal blijven branden, ter inspiratie van ons allen!

In de vertrouwenscommissie hebben wij met u ook stilgestaan bij het waarom van deze stap uit de luwte van de wetenschap naar de publieke schijnwerpers van politiek en openbaar bestuur. Het is uw passie voor de publieke zaak, uw sterke verbondenheid met Brabant. Zelf denk ik dat ook kan spelen dat heel veel adviseurs na vele jaren adviezen geven zelf wel eens de handen uit de mouwen willen steken in plaats van anderen te zeggen hoe iets moet of wat wijsheid is. Die handen van u zijn hard nodig omdat er momenteel een grote bestuurlijke opgave ligt en er in Den Haag te veel de teneur bestaat om de rol van de provincies te marginaliseren en zelfs het huis van Thorbecke te slopen. Dat zal u niet overkomen, hopen wij. Wij verwachten in dezen een grote inzet voor een bijdetijdse goed toegeruste provinciale overheid; een overheid die in haar publieke taak ook een actieve rol speelt bij de ontwikkeling en instandhouding van een goed ontwikkeld stelsel van sociale instituties en sociale

netwerken. Dat is, zoals u vorig jaar in uw toespraak voor de kamer van koophandel Brabant zei, altijd al de echte grondslag geweest voor vruchtbaar en duurzaam economisch en sociaal handelen in onze provincie.

Toen op 13 april 2007 het nieuwe bestuursakkoord “Vertrouwen in Brabant” door u als formateur en de vertegenwoordigers van CDA, VVD en PvdA gepresenteerd werd, kon het dus niet anders dan dat belangrijke Brabantse waarden als samenwerking, respect en inzet ook terugkwamen in de rol die de provincie heeft om samen met maatschappelijke partners en lokale overheden, de uitdagingen en ambities voor de komende jaren te realiseren. Wie had toen, behalve uzelf wellicht, kunnen bevroeden dat u zelf nog een grote verantwoordelijkheid zou krijgen in het realiseren van dit bestuursakkoord. “Het kan verkeren” om met Brederode te spreken. Ik hoef u dus niet uit te leggen wat de bestuurlijke opgave voor onze provincie is. Van het huidige bestuursakkoord bent u een belangrijke auctor intellectualis. De afgelopen periode heeft u al veel gesprekken gevoerd om u te laten informeren over de vraagstukken van de vernieuwing van het landelijk gebied, de knelpunten in mobiliteit en bereikbaarheid, innovatie en kennisversterking, de blijvend hoge vraag van jonge mensen naar professionele jeugdzorg en de duurzame ontwikkeling in onze provincie. Ontwikkelingen die nu voor ons allen in Brabant en ook voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen een goede balans moeten kennen voor een verantwoorde kwaliteit van leven.

De betrokkenheid bij Brabant en met name die met de Brabanders zelf, is een aspect dat voorkomt in de vele tips die wij als Provinciale Staten ontvangen hebben toen wij het profiel voor de nieuwe Commissaris van de Koningin opstelden. Als middenbestuur is de provincie niet zo zichtbaar en merkbaar als de lokale of landelijke overheid en toch willen de Brabanders u kennen. Ik neem aan dat u als wetenschapper de 28 pagina's met tips hebt gelezen: humor, aanwezigheid, luisteren, voor Brabant staan en niet boven maar tussen de mensen staan. Het is een selectie uit de vele honderden tips. Ik hoop dat

u bij tijd en wijle dit boekje nog eens doorneemt. Geachte commissaris, uw nieuwe functie heeft als hoofdtaken het voorzitterschap van Provinciale Staten, het voorzitterschap van Gedeputeerde Staten, het als zelfstandig bestuursorgaan optreden in o.a. zaken van openbare orde en veiligheid. U gaat ook rijkstaken uitvoeren o.a. op het gebied van veiligheid en benoeming van burgemeesters. Alle fracties in Provinciale Staten hebben het volste vertrouwen in u uitgesproken als onze nieuwe commissaris en als onze nieuwe voorzitter. Als symbool hiervoor mag ik u als plaatsvervangend voorzitter van deze Staten de vergaderhamer overhandigen waarmee u morgen reeds een vliegende start kunt maken in de Statenvergadering. Ja, zo snel gaat het hier; wij houden ervan de handen uit de mouwen te steken. De griffier en haar mensen zullen u met raad en daad bijstaan om u zo snel mogelijk in te werken in de voorzittersfunctie.

Namens ons allen wens ik u heel veel succes en overhandig u graag de voorzittershamer als symbool van uw nieuwe functie.

(Applaus)

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de waarnemend Commissaris van de Koningin, de heer Rüpp.

De heer *Rüpp* (GS; CDA, waarnemend Commissaris van de Koningin): Dank u wel, plaatsvervangend voorzitter. Voor het beeld ga ik even aan de andere kant staan, dan kunt u even uw nek draaien en tegelijkertijd symboliseert het een beetje het duale karakter van deze Staten waar ik zo'n warm voorstander van ben. De waarnemend voorzitter stond aan die kant en de waarnemend commissaris gaat aan deze kant staan.

Dames en heren, geachte Statenleden, alle genodigden en gasten, welkom. De heer Thuis heeft u zojuist allemaal al bij naam en toenaam genoemd. Het is mij een genoegen onze nieuwe Commissaris van de Koningin, de heer Van de Donk, en via hem zijn vrouw Caroline, zijn twee dochters Anne en Maud en zijn ouders te mogen

toespreken. Hoewel, beste Wim, een genoegen? Als geboren Bredanaar is het toch even slikken een Tilburgse burger te moeten feliciteren met het bekleden van het hoogste ambt in Brabant en als getogen Udenaar is het helemaal moeilijk iets aardigs over een geboren Veghelaar te zeggen. Want is niet de running gag in onze gemeenten: Het beste uit Veghel is de bus naar Uden? En omgekeerd, zoals zij dat in Veghel zeggen! Kortom, Brabanders voelen we ons allemaal, maar daaronder zitten vele verscheidenheden en verschillen. Is dat erg? Nee, dat geeft nu juist de kleur en de jus aan onze samenleving. We kunnen lachen om die rivaliteiten en ze tijdens carnaval en andere ludieke ontmoetingen uitvergroten. Maar we kunnen dat alleen maar omdat we ook een grote gemeenschappelijke deler hebben. Die zit in onze historie, in onze gedeelde collectieve herinneringen en in onze geaccepteerde waarden en normen, maar juist deze zaken staan ongelooflijk onder druk.

Het zijn, dames en heren, chaotische tijden. Deze verzuuchting geldt niet specifiek voor onze eeuw, maar wordt wel door velen zo gevoeld: kredietcrisis, klimaatcrisis, energiecrisis, vertrouwenscrisis, morele crisis; wij hebben ze in alle soorten en maten. Dat vergt bestuurlijk leiderschap, dat vergt personen die rust en vertrouwen uitstralen én vooral vergt dat mensen die kunnen binden en verbinden. Een van onze Brabantse verre voorvaders, uw naamgenoot Adriaen van der Donck – met ck, dat wel én geboren in Breda! – stond aan de basis van een goed functionerend Nieuw Amsterdam op het eiland Manhattan, nu 400 jaar geleden. Het wordt alom gevierd. Het is wellicht wel aardig iets meer daarover te vertellen, omdat het mij de gelegenheid biedt een aantal parallellen te trekken, zonder enige wetenschappelijke pretentie overigens!

Russel Shorto, Amerikaans historicus en nu cultureel attaché voor de Verenigde Staten in Den Haag, heeft in 2004 een prachtig boek geschreven over Manhattan, getiteld: *The Island at the Centre of the World, the untold story of the founding of New York*. Grote held van dat boek is, naast de wat schurkachtige gouverneur Peter Stuyvesant,

Adriaen van der Donck. Shorto introduceert hem als volgt: "The colony's legacy revolves also around another figure of the period, a man named Adriaen van der Donck, who has been forgotten by history but who emerges as the hero of the story and who, I think, deserves to be ranked as an early American prophet, a forerunner of the revolutionary generation". En waarom? Omdat hij niet afliet van de multiculturele samenleving die Manhattan toen al was – ik spreek over de jaren veertig van de 17de eeuw toen Van der Donck daar arriveerde – een volstrekt zelfstandig draaiende provincie te maken in de traditie van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in plaats van wat het was: een kolonie die door de West-Indische Compagnie bij monde van Peter Stuyvesant werd bestuurd. Die strijd voor een democratisch en gelegitimeerd bestuur met autonome bevoegdheden gegeven door het volk, waar de bevolking dus zelf wat te vertellen had, zijn strijd voor een tolerante samenleving met vrijheid van godsdienst en een plek voor alle culturen, is inderdaad heroïsch te noemen, zeker in die tijd. Onmiskenbaar streed hij voor, wat Russell Shorto in zijn boek noemt: good government. De stelling van Shorto is dat zonder hem Amerika vandaag het benepen Amerika van de Pelgrimfathers van Pennsylvania was geworden en niet de open samenleving die zo kenmerkend is voor de melting pot van New York. Hij eiste voor Nieuw Amsterdam en zijn omgeving dezelfde rechten op als de steden en provincies hadden in de Nederlanden. Tussen twee haakjes, ik las vandaag op teletekst dat een aantal delen van de Antillen dezelfde rechten krijgen als gemeenten van het Koninkrijk der Nederlanden. Wij zijn weer 400 jaar verder!

Ik ga parallellen trekken, dames en heren. Het is de moderne Tilburgse promovendus Van de Donk, die – wellicht onbewust – treedt in de voetsporen van zijn Bredase naamgenoot. In zijn lijvige proefschrift uit 1997 "De arena in schema", dat als ondertitel draagt een verkenning van de betekenis van informatisering voor beleid en politiek inzake de verdeling van middelen onder verzorgingshuizen, wijdt hij de laatste hoofdstukken aan de bedreigingen van goed

politiek bestuur in onze uiteenvallende samenleving, met name ook door de toenemende informatisering. Ironisch merkt hij op dat een modern regent zorgt dat hij de cijfers kent. Dat staat op pagina 497 voor degenen die het willen nalezen, u ziet dat ik een stukje van het proefschrift heb overgeslagen. Letterlijk zegt hij een paar pagina's verder: "Niet alleen het pluralistische karakter, maar ook het leervermogen van de democratische samenleving wordt door de in het openbaar bestuur dominante toepassingen van informatisering bedreigd, juist in een tijd waarin dat meer dan ooit als belangrijk wordt aangemerkt." Van de Donk pleit voor authenticiteit in bestuur, het hart laten spreken en een responsieve houding die juist zorgt voor bindingen met maatschappelijke organisaties. Juist die kunnen door vergaande cijferfetisjisme – het sturen op cijfers met spreadsheets (denk aan de jeugdzorg!) – volstrekt kapot gemaakt én gemarginaliseerd worden. Dat is in zijn ogen levensbedreigend voor een goed functionerende samenleving en democratie die bestaat bij de gratie van juist die verschillende organisaties waar mensen aan gebonden zijn en niet cijfers! En dat is good government. Dat is iets anders dan het leiden van een kolonie à la de bedrijfsprincipes van de West-Indische Compagnie. Pluriformiteit, zelfstandigheid, soevereiniteit in eigen kring en erkenning en bescherming door de overheid zijn daarbij voorwaarde.

Dat brengt mij bij de tweede parallel. In onze tijd, het is niet te geloven, zijn er mensen die de positie van de provincie ter discussie willen stellen. Er wordt openlijk gesproken over opheffen van provincies, afnemen van hun vermogens, opdelen of samenvoegen. Wij hebben dus weer een Van de Donk nodig die de waarde van de provincies weet te schatten en te verdedigen. Gisteren bleek dat hij daarin een medestander kan treffen in de minister-president. Immers gisteren tijdens het IPO-congres stak de premier de loftrumpet af over de provincies en met name over Brabant. Hij refereerde aan de kracht van de provinciale identiteit voortkomend uit de geschiedenis. Hij zei: "Maar Nederland is in de 16de en 17de eeuw natuurlijk niet voor niets ontstaan als een samenwerking van soevereine

provincies. De provincies speelden in ons staatsbestel lange tijd een hoofdrol en hebben burgers eeuwenlang een sterk en zelfbewust gevoel gegeven, het gevoel ergens bij te horen. Over toegevoegde waarde gesproken!"

De kern van de boodschap van de premier is dat het bestaansrecht van de provincies niet ter discussie staat, mits de bereidheid tot verandering er ook is. Daarvoor moeten de provincies hun rol kiezen en duidelijke prioriteiten stellen. "Doe waar u goed in bent", aldus Balkenende, "maar doe niet alles en doe vooral niet allemaal hetzelfde".

Daar komen de lijnen weer bij elkaar, daar zou een mooie uitdaging liggen voor u als commissaris: samen met de Staten en met het college van GS, ondersteund door het ambtelijk apparaat en in open dialoog met de Brabantse samenleving, een agenda voor de 21ste eeuw op te stellen, waarin de provincie aangeeft wat zij tot haar taken, tot haar competenties rekent; waar Brabant goed in is en wat anderen beter kunnen, wat tot wiens verantwoordelijkheid hoort in deze netwerksamenleving. En dat vanuit de door uzelf bepleite open, responsieve houding waarin de wil en het vermogen tot leren én dus ook veranderen is opgesloten. Dat maakt Brabant tot, in uw eigen woorden, een high tech provincie met een high touch! En dat kan alleen maar gedaan worden door een persoon die weet te binden en te verbinden. Of dat nu met de Provinciale Staten, met Gedeputeerde Staten, met gemeenten en waterschappen, met het Rijk, met de talloze maatschappelijke organisaties of met de samenleving is, u bent de spin in het web, de verbindende schakel, de dradenspinner van het netwerk. U bent immers als voorzitter van de Staten met hen de baas van Brabant. En u moet die rol als baas ook letterlijk nemen, omdat die typering juist zo typisch Nederlands en zo typisch Brabants is. Dat weten ze in New York waar het Nederlandse baas veramerikaniseerd is tot boss, wel met twee ss-en in dit geval! Een laatste citaat uit Shorto's boek over de 17de eeuwse Van der Donck om het onderscheid tussen de Engelse en de Nederlandse machtsverhoudingen duidelijk te maken: Het woordje boss, zegt Shorto "spelled out a different kind of power relationship. No, it says,

we have no class system in place here, but there is someone in charge. I'm not your master, lord or sovereign, but I'm your boss. Now get to work."

Welkom in Brabant, welkom in ons midden, boss, en ga aan het werk!

(Applaus)

De heer *Rüpp* (GS; CDA, waarnemend Commissaris van de Koningin): Omdat wij niet voor Provinciale Staten willen onderdoen en een eigen voorzitter hebben, hebben ook wij een eigen hamer die op de dinsdagochtend gebruikt kan worden. Omdat wij altijd graag een beetje vooroplopen, hebben wij morgenochtend om 09.00 uur een eerste GS-vergadering voorafgaand aan de Statenvergadering. Ik ga u nu die hamer overhandigen zodat u er morgen wellicht mee kunt tikken, hoewel uw voorgangers mevrouw Maij en de heer Houden de hamer bij mijn weten nooit gebruikt hebben. Voor mevrouw Maij was het genoeg om een tikje op mijn arm te geven en dan hield ik stil.

De *voorzitter*: Mr. Rüpp. Thank you very much! Het woord is aan de nieuwe commissaris.

De heer *Van de Donk* (Commissaris van de Koningin): Geachte leden van Provinciale Staten, geachte collegae in het College van Gedeputeerde Staten, geachte burgemeesters, vertegenwoordigers van gemeenten en steden, van maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven! U begrijpt dat ik ook de medewerkers van de Griffie, van het Kabinet van de Commissaris van de Koningin, van de directies en de ondersteunende diensten en die van de in Brabant werkzame rijksdiensten hartelijk wil begroeten.

Lieve familie, ouders, zeer geachte gasten!

Heel bijzonder waardeer ik de aanwezigheid van mijn directe voorgangers in dit alles behalve deerniswekkende ambt: de heren Dries van Agt en Frank Houben en mevrouw Hanja Maij-Weggen. Ook begroet ik in het bijzonder Pauline Hirsch Ballin en straks Ernst en natuurlijk onze Brabantse ereburgers.

A very special word of welcome to my friends from

Kenia: Daniel and Jeremiah. Een bijzonder woord van welkom wil ik ook richten aan de hier aanwezige burgers van Brabant die zich betrokken toonden bij het samenstellen van de profielschets en ten slotte doe ik dat aan allen die via de moderne media belangstelling tonen voor deze bijzondere vergadering van Provinciale Staten, of zij nu wonen in de Peel, of de Kempen, of de Meierij.

Na de benoeming door de ministerraad, de beëdiging door Hare Majesteit de Koningin aan wie ik bijzondere dank wil zeggen voor het in mij gestelde vertrouwen, sta ik hier nu voor u, voor de derde etappe van mijn ambtsaanvaarding.

Ik hecht eraan te beginnen met het uitspreken van mijn welgemeende dank voor de woorden van uw vice-voorzitter, de heer Wim Thuis, en die van de waarnemend commissaris van de Koningin, de heer Paul Rüpp.

Met eerstgenoemde deel ik niet alleen een voornaam, maar ook de bijzondere ervaringen in het proces dat leidde tot uw voordracht. Het plezier in dit ambt begon wat mij betreft al met de buitengewoon aangename gesprekken die ik mocht hebben met de selectiecommissie die uit uw midden was samengesteld. Ik bewaar er de beste herinneringen aan. Ik ben er trots op om uw voorzitter te mogen zijn en ik zie uit naar veel gesprekken, debatten en besluiten.

Met Paul deel ik de bepaald niet minder bijzondere ervaringen uit de tijd waarin ik in een eerdere rol met u mocht samenwerken. Ik zie ernaar uit nu ook een bijdrage te mogen leveren aan de realisatie van dat mooie bestuursakkoord. De omstandigheden waarin dat programma moet worden uitgevoerd, zijn intussen fors veranderd: reden misschien om aan de doelstellingen ervan extra hard te trekken en om het akkoord daar waar nodig van nieuwe accenten te voorzien. Dat jij binnenkort vertrekt Paul, is ook in dat perspectief een groot verlies. Gelukkig schuif je eigenlijk maar een paar plaatsen op in het hechte bestuurlijke netwerk dat zich in Brabant als vanouds in een goede harmonie van competities en coalities bekommert om onze gemeenschappelijke toekomst. Juist in een tijd dat de toekomst, en die van Brabant al helemaal, meer dan ooit van

hoogwaardig onderwijs en innovatief onderzoek afhankelijk is, is jouw aanstaande bemoeienis daarmee een belangrijke geruststelling. Ambitie, passie, kwaliteit en resultaat, het zijn woorden die jou op het lijf geschreven zijn.

Ambitie, passie, kwaliteit en resultaat zijn ook de noodzakelijke eigenschappen van een zelfbewust en eigentijds openbaar bestuur. Legitimiteit van bestuur heeft immers steeds minder met posities en steeds meer met performance te maken. En dat lijkt soms bovengemiddeld het geval voor het provinciale bestuur. Want of het nu gaat om een toekomstbestendig en slim op de menselijke maat gesneden stelsel van zorg in onze provincie, om een verplichtende inzet op de bescherming van de biodiversiteit, om een op spannende toekomst voorbereide Brabantse arbeidsmarkt, om echte beslissende stappen in de verduurzaming van onze energievoorziening, om een forse impuls in de kwaliteit en vitaliteit van het sociale en culturele leven in onze steden en dorpen, om de dringende noodzakelijke investeringen in de vergroening van onze oude en nieuwe infrastructuur, om de omvangrijke opgaven in de transitie van landbouw en landschapsbeheer of om het beslissend verhogen van het innovatieve vermogen van onze kleine en grotere bedrijven en de aansluiting bij het beroepsonderwijs, voor al deze terreinen geldt dat we erin moeten slagen a tempo overtuigende resultaten te boeken. En dat zal nog maar het begin zijn, want er is veel meer nodig. In een van de mooiste essays die onder de inspirerende aanvoering van mijn voorganger Frank Houben werden geschreven in het kader van Brabant 2050, lazen we al de eerste signalen dat wij besturen op een breukvlak. In zijn essay "De Dommel Ontwaakt", waarin hij trouwens al in 1997 tamelijk precies de huidige economische en financiële crisis voorspelt, beschreef Wouter Van Dieren de noodzaak om verder te kijken dan vandaag en morgen. Provinciaal bestuur is er vooral voor de samenleving van overmorgen. Ver vooruitkijken is nodig, vandaar ook die hoge toren hiernaast. Besturen vraagt niet alleen om vooruitzien maar ook om vooruitdenken, misschien nog wel meer dan om vooruitzien. In dat vooruitdenken spelen ook de hier in Brabant

gekoesterde en diep gewortelde waarden en tradities van persoonlijke verantwoordelijkheid, medemenselijkheid en sociale kwaliteit een prominente en sturende rol. Want bij al het investeren, innoveren en valoriseren in de kenniseconomie mag het uiteindelijke doel nooit uit het oog worden verloren: Brabant is een menseneconomie! Besturen laat zich in essentie immers definiëren als het dienen van de bedoeling en de waardigheid van de mens, van alle mensen, en van heel de mens, van het algemeen belang en het gemeenschappelijke welzijn. Al sinds het welvaartsplan van De Quay is dat in die zin geïnspireerd vooruitdenken een Brabantse traditie die nauw met de zorg voor ons publieke domein verbonden is en die dat blijft, als het aan mij ligt. Want als er naast het realiseren van overtuigende resultaten iets is dat de komende tijd onze dringende aandacht vraagt, is dat een breed gesprek over het Brabant dat wij willen realiseren. Er is juist nu behoefte aan het tekenen van gedurfde beelden op de kaart en aan het zetten van dito punten aan de horizon. Dat vraagt om een perspectief dat Brabant helder in Europa, ja zelfs in de wereld positioneert. Dat vraagt ook om het voortbouwen op onze krachtdlijnen. Waar liggen onze ankers? Waar liggen de bruggen naar de toekomst? Wat moet onze focus zijn en wat onze prioriteiten? Ik heb het gevoel dat het stellen van die vragen bepaald geen overbodige luxe is in een tijd waarin het onvermijdelijk is de Brabantse droom opnieuw te monteren.

Ik zei het al: we leven op een breukvlak, in een tijd van versleten vooruitgang en vermoeide modernisering. Op wereldschaal en in Europa worden de kaarten opnieuw geschud en met dat ingewikkelde spel is de toekomst van Brabant steeds meer rechtstreeks verbonden. We kunnen het ons niet verloven daar met de rug naar toe te gaan staan. Wie derhalve dacht dat we er wel zijn met het aanpakken van de gevolgen van de actuele financiële en economische crisis, mist de essentie van wat er aan de hand is en dus ook een adequaat zicht op wat ons hier te doen staat. Begrijp me goed, ik ben natuurlijk de laatste die het feestelijke karakter van deze avond zou willen verstoren, maar de eerlijkheid gebiedt me wel te zeggen dat

de opgaven waarvoor we de komende jaren staan, schril afsteken bij wat ons op de langere termijn nog te wachten staat. En die opgaven hebben eigenlijk veel meer te maken met de oorzaken dan met de gevolgen van de huidige financiële crisis. "Never waste a good crisis" wordt wel gezegd, en ook hier in Brabant mag niets minder onze ambitie zijn. Om het in de woorden van een prominente Eindhovense ondernemer te zeggen: "We waren geld aan het verbrassen dat niet bestond, wij hebben dingen gemaakt waar niemand op zat te wachten, maar de beloning zou wel eens heel groot kunnen zijn: het inzicht dat er iets moet veranderen om een wereld te creëren die beter bij ons past dan die van gisteren." Van die wijze ondernemers hebben we er in Brabant gelukkig heel veel. Die lastige opdracht moeten wij vervullen in een wereld waarin de grote gevolgen van de globalisering soms heel ver weg lijken van de dagelijkse leefwereld van gewone burgers. Maar laten we ons ook op dat punt niet vergissen! Die gevolgen worden ook hier in Brabant intussen al akelig scherp duidelijk voor mensen die hun baan verliezen. Dat maakt hen soms angstig en onzeker en leidt soms begrijpelijk tot defensief gedrag. Maar in de meeste gevallen is het beste antwoord op die uitdaging niet het beschermen van wat we hebben, de weg vooruit is niet de weg terug. Als het om arbeidsplaatsen gaat bijvoorbeeld, moeten we vooral en ik denk zelfs behoorlijk radicaal in onze economische structuur en cultuur durven te vernieuwen, en dat met een slim oog op onze specifieke Brabantse mogelijkheden om toegevoegde waarde te realiseren. Onze economie globaliseert nog steeds in een accelererend tempo; soms duizelingwekkend snel. Wij moeten er dan ook snel aan wennen dat wij een steeds belangrijker deel van onze Brabantse welvaart zullen moeten realiseren door alert en slim in te prikken in de kansrijke stromen van die nieuwe wereldeconomie. Brainport en BrabantStad zijn daarvoor cruciaal, maar Brabant heeft nog veel meer te bieden. Met name in West-Brabant liggen ook belangrijke kansen, zeker wanneer wij die samen met onze Vlaamse vrienden verder kunnen ontwikkelen. Ook elders moeten wij voorbij de toevallige grenzen van 1830 kijken.

Bij dat inprikken moeten wij wel wat te bieden hebben en daarbij zullen wij slimme keuzes moeten maken en steeds meer een eigen smoel moeten ontwikkelen. Gelukkig kunnen we werken in een vruchtbare traditie en voortbouwen op veel dat hier al is bereikt. Frank Houben heeft al een decennium geleden het belang van duurzaamheid en ecologische verantwoordelijkheid indringend op de Brabantse agenda's gezet. Mijn voorgangster Hanja Maij-Weggen heeft, overigens in het voetspoor van Van Agt, op een indrukwekkende wijze vorm gegeven aan het onderkennen van het grote belang van innovatie en aan een Europese en zelfs wereldwijde inbedding van ons Brabantse bedrijfsleven. Brabantse ondernemingen zelf werken daaraan op een indrukwekkende wijze mee. Brabant, dat is een wereldmerk! Bij dat slim inprikken in de nieuwe economische wereldorde ligt het volgens mij voor de hand de opdrachten van ecologiseren, innoveren en internationaliseren de komende jaren in een hoog tempo met elkaar te verbinden. Om die te twernen, zouden ze in Tilburg zeggen. Twernen betekent het stevig ineendraaien van afzonderlijke draden tot één heel sterke draad. Dat twernen geldt niet alleen voor de inhoudelijke thema's, maar ook voor het besturen zelf. Zoals ik al eens eerder hier in dit huis mocht zeggen: daadkrachtig besturen vereist vooral draadkrachtig sturen, en dus een hechte samenwerking tussen bestuurders, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers; steeds meer ook die burgers. Die samen immers vormen het maatschappelijk weefgetouw waarop zich zeer vruchtbare combinaties en creatieve allianties laten weven. Samenwerken in Brabant, dat is schering en inslag.

Besturen in netwerken is ons met de Brabantse paplepel ingegoten. Maar let op! Het is niet nostalgie maar de toekomstgerichtheid die ons verder dat pad op stuurt. Een dergelijke manier van werken vraagt én genereert grote hoeveelheden sociaal vertrouwen en sociaal en cultureel kapitaal. En laat dat nu net het type kapitaal zijn dat in de komende tijden en in het soort economie dat wij krijgen, veel belangrijker wordt. Ingewikkelde diensten en internationaal werken vereisen vertrouwen, toewijding en zorg.

Als de sociaal-kapitaalmarkt instort, dan hebben we pas echt een groot probleem!

Als een provincie die wortelt in een stevige, dynamische en inderdaad – Uden/Veghel – verschillende identiteit hebben wij hier in deze zaal een bijzondere verantwoordelijkheid: de kansrijke ontmoeting tussen het globale en het lokale krijgt, zoveel is intussen wel duidelijk, bij uitstek gestalte op het niveau van regionaal en provinciaal bestuur. Dat laatste zie ik overigens als een stevig in die identiteit ingekaderd dynamisch geheel van inhoudelijke ambities, programma's, heldere knooppunten, clusters en allianties. Ik zie dat middenbestuur als een soepel spelende middenvelder die er trots op kan zijn dat de winnende doelpunten vooral op het lokale niveau worden gemaakt, maar er wel beslissend voor zorgt dat de wedstrijd wordt gewonnen. Als een bestuurlijke infrastructuur die niet draait in de drukte, maar die samenwerkende partners vlot geleidt naar zichtbare resultaten, daarbij het oog vooral gericht op de wat langere termijn en op een integrale afweging van belangen.

Dames en heren leden van de Staten, ik ben er van overtuigd, wij kunnen hier het verschil maken tussen een samenleving die zich koestert in angst en defensief gemopper en een samenleving die trots, open en hoopvol is. Dat kunnen we niet alleen. We moeten het samen doen. Een ingewikkelde samenleving laat zich immers niet op een simpele manier besturen. In een bestuur dat dringende maatschappelijke opgaven op een overtuigende manier weet aan te pakken, zie ik veel meer dan in een bestuur dat zijn energie laat weglekken in de Haagse structuurdiscussies die recentelijk inderdaad de kop weer opsteken. Regionaal bestuur heeft, die discussies ten spijt, een grote toekomst omdat het zo'n belangrijke rol gaat spelen bij dat twernen van economie, ruimte en cultuur. De regionale Brabantse identiteit verbindt er op vruchtbare wijze tradities en toekomst. Het bestuur wordt er door bezield, en zonder bezieling kan het niet. Dat was precies de reden waarom Jacques Delors als voorzitter van de Europese Commissie ooit het eminente belang van regionaal bestuur beklemtoonde, en zelfs sprak van een Europa van de regio's, meer dan van de

naties. Wij schrijven de natiestaten niet af, zeker niet, maar tegen de minister van Binnenlandse Zaken (die ik overigens danken wil voor haar rol in mijn benoeming hier in Brabant, en wier uitspraken over het afschaffen van de provincies al even prikkelend zijn als die waarin zij hier het door mij juist aanvaarde ambt vergeleek met dat van een hulpsinterklaas); tegen die mevrouw Ter Horst zou ik willen zeggen: als we de discussie over de toekomst van ons bestuur dan toch in de wat sleetse termen van bestuurslagen moeten voeren, ben ik eens benieuwd wie er de tussenlaag wordt en wie er met de Zwartepiet blijft zitten! En laat ik dan ook meteen maar zeggen dat bij het ter discussie stellen van nut en noodzaak van het provinciale bestuur in Nederland niet de fatale fout moet worden gemaakt om de analyse die daar kennelijk de aanleiding toe is, te beperken tot dat deel van ons land dat met het blote oog vanuit de hoogste verdiepingen van de Schedeldoekshaven te zien is! Maar vooral zou ik tegen haar en tegen ons allen hier willen zeggen: laten we de komende jaren vooral investeren in een discussie die positieve energie opwekt; in een discussie die zich niet fixeert op structuren en taken, maar die investeert in toekomstgerichte kansen. Een discussie dus die Brabant verbeelden kan als een samenleving waarin wij hard kunnen blijven werken, waarin wij veranderingen als uitdaging zien en waarin wij voor elkaar, en dus voor de natuur, willen zorgen. Want als ik aan zo'n provincie denk, dan denk ik aan Brabant. Vorige week zong Guus Meeuwis hier dat in Brabant het licht nog laat brandt. "Op weg naar Brabant wordt de wereld warmer", dichtte ooit Harriet Laurey. Wij weten sinds kort hoe die relatie ligt: als je het licht laat branden, wordt die wereld warmer. Vanuit een klimaatperspectief is het een wat zorgelijk perspectief, maar ik kan persoonlijk getuigen dat het ook de afgelopen weken allebei klopte en heel goed voelde.

Ik besluit met enkele woorden voor mijn voorgangster in dit mooie ambt. Beste Hanja, jij was het die me op mijn schouders tikte en zei: "Is dat niet wat voor jou?" Ik had weinig méér nodig om de overstap te willen maken. Maar ik wil je vooral bedanken voor de voortreffelijke wijze

waarop jij deze provincie hebt bestuurd en vooral ook voor de manier waarop je samen met je kabinet de inwerkdossiers hebt voorbereid. Ambitie, passie, kwaliteit en resultaat, het geldt evenzeer voor jou. Terecht ben je toegetreden tot het illustere gezelschap van Brabants ereburgers. Dat heeft ook als belangrijk voordeel dat wij elkaar regelmatig kunnen blijven zien. Ik wens Peter en jou vanaf deze plaats veel geluk en plezier toe in de nu voorliggende jaren.

Ik dank u voor uw aandacht.

(Applaus)

De voorzitter: Mijnheer van de Donk, dank u wel. Wij hadden in de Staten afgesproken dat wij niet zouden interromperen, anders zouden wij nog wat langer bezig geweest zijn, denk ik. Mijnheer Heijmans, het is gelukt.

Wij zijn gekomen aan het einde van deze bijzondere vergadering. Ik nodig u graag uit om op het Statenveld het glas te heffen. U krijgt dat uitgereikt. Als u ons in de gelegenheid stelt om de familie voor te laten gaan, zullen de heer Rüpp en ik de voorzet geven tot het uitbrengen van een toast.

Aansluitend aan de borrel op het Statenveld is beneden de officiële receptie. Ik nodig nu de familie uit om met mij naar het Statenveld te gaan.

De voorzitter sluit te 20.15 uur de vergadering.

Besluit

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 23 november 2009, nr. 1607923,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 1 oktober 2009 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 11 december 2009

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier.